

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ સમક્ષ

આર/સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૧૦૦ ઓફ ૧૯૯૬

સાથે

સિવિલ અરજી (સાંભળવાની તારીખ નક્કી કરવા માટે) નં. ૧ ઓફ ૨૦૧૮

આર/સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૧૦૦ ઓફ ૧૯૯૬

સાથે

સિવિલ અરજી (પક્ષકારને જોડવા માટે) નં. ૩ ઓફ ૨૦૧૮

આર/સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૧૦૦ ઓફ ૧૯૯૬

મંજૂરી અને સહિ માટે:

માનનીય મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી વિક્રમ નાથ

=====

૧.	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદાઓ જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે?	હા.
૨.	પત્રકારને સોંપી શકાય કે નહીં?	હા.
૩.	શું ચુકાદાની તેમની સત્તાઓ?	ના.
૪.	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણ, ૧૯૫૦ હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશના અર્થઘટન અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	ના.

ગુજરાત રાજ્ય

વિરુદ્ધ

મહાજીભાઈ ડી સોલકી ના વારસદારો અને ૫૮ અન્ય (ઓ)

ઉપસ્થિતિ:

(૪૪૪૪) પ્રતિવાદી (ઓ) માટે નં.

૧૦,૧૧,૧૨,૧૩,૧૪,૧૫,૧૬,૧૭,૧૮,૧૯,૨૦,૨૧,૨૨,૨૩,૨૪,૨૫,૨૬,
૨૭,૨૮,૨૯,૩૦,૩૧,૩૨,૩૩,૩૪
,૩૫,૩૬,૩૭,૩૮,૩૯,૪૦,૪૧,૪૨,૪૩,૪૪,૪૫,૪૬,૪૭,૪૮,૪૯,૫૦,૫
૧,૫૨,૫૩,૫૪,૫૫,૬,૭,૮,૯

પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૨ માટે સરકારની વિનંતી
શ્રી ધર્મેન્દ્ર પરિખ (૨૩૮૯) પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૧.૨, ૧.૩ માટે
શ્રી કિશોર પ્રજાપતિ પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૧ માટે
પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૫૯ માટે શ્રીમતિ કેટ્ટી એ મેહતા
પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૧.૫ માટે આપવામાં આવેલી સૂચના
પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર માટે નિયમ પાછો નહીં. ૧.૪, ૩, ૪
પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૫ માટે આપવામાં આવેલ નિયમ

કોરમ: માનનીય મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી વિક્રમ નાથ

તારીખ: ૨૫/૧૧/૨૦૨૦

સીએવી જજમેન્ટ

૧. આ અરજી ગુજરાત રાજ્ય દ્વારા રજૂ કરવામાં આવી છે, જેમાં શહેરી જમીન (ટોચમર્યાદા અને નિયમન) અધિનિયમ, ૧૯૭૬ (હવે પછી "૧૯૭૬ અધિનિયમ" તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) ની કલમ ૩૩ હેઠળ અપીલીય સત્તામંડળ (સચિવ, મહેસૂલ વિભાગ) દ્વારા પસાર કરાયેલા ૩૧.૦૩.૧૯૯૫ ના આદેશની ચોકસાઈ પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો છે. વિવાદિત આદેશ દ્વારા, મહેસૂલ વિભાગના સચિવે સક્ષમ સત્તામંડળ દ્વારા તારીખ ૧૨.૦૭.૧૯૮૪ ના રોજ પસાર કરાયેલા આદેશને રદ કર્યો હતો અને વધુમાં જણાવ્યું હતું કે જમીન

ધારકો ૬,૦૦૦ ચોરસ મીટર જમીન જાળવી રાખવા માટે હકદાર રહેશે. અને બાકીની ૬,૨૨૪ ચોરસ મીટર જમીન ધારકોની માલિકીની જમીનને વધારાની ખાલી જમીન જાહેર કરવામાં આવશે. સક્ષમ સત્તામંડળે ૧૨.૦૭.૧૯૮૪ ના આદેશ દ્વારા ૧૦,૮૦૭ ચોરસ મીટર જમીનને જમીન ધારકોના હાથમાં વધારાની ખાલી જમીન તરીકે જાહેર કરી હતી.

૨. શરૂઆતમાં, જ્યારે અરજી દાખલ કરવામાં આવી હતી, ત્યારે આ અદાલતે જાન્યુઆરી, ૧૯૯૬માં વચગાળાનો આદેશ આપ્યો હતો, જેમાં રાજ્ય સરકાર દ્વારા પસાર કરાયેલા ૩૧.૦૩.૧૯૯૫ ના આદેશની અસર, કામગીરી અને અમલીકરણ પર રોક મૂકવામાં આવી હતી. પાછળથી, તારીખ ૨૨.૧૨.૧૯૯૮ ના આદેશ દ્વારા, આ અદાલતે સિવિલ એપિલિકેશન નંબર ૧૧૯૬૯ ઓફ ૧૯૯૮ અને સિવિલ એપિલિકેશન નંબર ૧૧૯૭૦ ઓફ ૧૯૯૮ નો નિકાલ કર્યો અને આગળ બંને પક્ષોને મુખ્ય અરજીના અંતિમ નિકાલ સુધી મુખ્ય અરજીના વિષયને લગતી સ્થિતિ જાળવી રાખવા નિર્દેશ આપ્યો.

૩. અર્બન લેન્ડ (સીલિંગ એન્ડ રેગ્યુલેશન) રિપીલ એક્ટ, ૧૯૯૯ (હવે પછી "૧૯૯૯ રિપીલ એક્ટ" તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) તારીખ ૩૦.૦૩.૧૯૯૯ થી અમલમાં મૂકવામાં આવ્યો હતો. ૧૯૯૯ના રીપીલ એક્ટની કલમ ૩ અને ૪

હેઠળ, ૧૯૭૬ના એક્ટ હેઠળની તમામ બાકી કાર્યવાહી ઘટાડવાની હતી.

ઉપરોક્ત જોગવાઈઓ નીચે દર્શાવવામાં આવી છે:

“૩. બશર્તે—

(૧) મુખ્ય કાયદાને રદ કરવાથી અસર નહીં થાય —

(અ) પેટા-કલમ હેઠળ કોઈ પણ ખાલી જમીનનો કબજો સોંપવો.

(૩) કલમ ૧૦, જેનો કબજો રાજ્ય સરકાર અથવા આ વતી રાજ્ય સરકાર દ્વારા અથવા સક્ષમ અધિકારી દ્વારા વિધિવત અધિકૃત કોઈપણ વ્યક્તિ પર લેવામાં આવ્યો છે;

(બી) કલમ ૨૦ ની પેટા-કલમ (૧) હેઠળ મુક્તિ આપતા કોઈપણ આદેશની માન્યતા અથવા તેના હેઠળ લેવામાં આવેલી કોઈપણ કાર્યવાહી, તેનાથી વિપરીત કોઈ પણ અદાલતના ચુકાદા છતાં;

(સી) પેટા-કલમ હેઠળ મુક્તિ આપવા માટેની શરત તરીકે રાજ્ય સરકારને કરવામાં આવેલી કોઈપણ ચુકવણી

(૧) કલમ ૨૦.

(૨) ક્યાં —

(ક) મૂળ અધિનિયમની કલમ ૧૦ની પેટા-કલમ (૩) હેઠળ રાજ્ય સરકારમાં નિહિત હોવાનું માનવામાં આવે છે, પરંતુ જેનો કબજો રાજ્ય સરકાર અથવા આ માટે રાજ્ય સરકાર દ્વારા યોગ્ય રીતે અધિકૃત કોઈ વ્યક્તિ અથવા સક્ષમ અધિકારી દ્વારા લેવામાં આવ્યો નથી; અને

(ખ) આવી જમીનના સંબંધમાં રાજ્ય સરકાર દ્વારા કોઈપણ રકમ ચૂકવવામાં આવી હોય તો, જ્યાં સુધી ચૂકવવામાં આવેલી રકમ, જો કોઈ હોય તો, રાજ્ય સરકારને પરત કરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી આવી જમીન પરત કરવામાં આવશે નહીં.

૪. કાયદાકીય કાર્યવાહીમાં ઘટાડો.—આ અધિનિયમના પ્રારંભની તરત પહેલાં, કોઈ પણ અદાલત, ટ્રિબ્યુનલ અથવા અન્ય સત્તામંડળ સમક્ષ મુખ્ય અધિનિયમ હેઠળ કરવામાં આવેલા અથવા કથિત રીતે કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશને લગતી તમામ કાર્યવાહીઓ સમાપ્ત થશે:પરંતુ આ કલમ મૂળ અધિનિયમની કલમ ૧૧,૧૨,૧૩ અને ૧૪ને લગતી કાર્યવાહીઓને લાગુ પડશે નહીં, જ્યાં સુધી આવી કાર્યવાહી જમીન સાથે સંબંધિત હોય, જેનો કબજો રાજ્ય સરકાર અથવા રાજ્ય સરકાર દ્વારા અથવા સક્ષમ અધિકારી દ્વારા યોગ્ય રીતે અધિકૃત કોઈ વ્યક્તિ દ્વારા લેવામાં આવ્યો હોય."

૪. હાલની અરજી ૧૯૯૯ના રીપીલ એક્ટની તારીખે પેઝિંગ હતી. આ અદાલતે ૧૫.૦૬.૧૯૯૯ તારીખના આદેશ દ્વારા અરજીનો નિકાલ કર્યો હતો કારણ કે તે ૧૯૯૯ના રીપીલ એક્ટને ધ્યાનમાં રાખીને હવે ટકી ન હતી અને વચગાળાના આદેશને વધુ ખાલી કર્યો હતો અને નિયમને મુક્ત કરવામાં આવ્યો હતો.ત્યારબાદ, એવું લાગે છે કે ગુજરાત રાજ્યએ એક સમીક્ષા અરજી દાખલ કરી હતી, જેને આ અદાલત દ્વારા ૧૧.૧૦.૨૦૦૫ ના આદેશ દ્વારા મંજૂરી આપવામાં આવી હતી, જેમાં સમીક્ષા અરજી દાખલ કરવામાં વિલંબને માફ કરવામાં આવ્યો હતો અને ૧૫.૦૬.૧૯૯૯ ના આદેશને પાછો બોલાવવામાં આવ્યો હતો અને આમ સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશનને તેના મૂળ નંબર પર ફરીથી સુનાવણી માટે પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવી હતી.

૫. ૨૦૧૮ની સિવિલ અરજી નંબર ૩ દિનેશભાઈ છોટાભાઈ પટેલ દ્વારા વિદ્વાન વકીલ, શ્રી એસ.પી.મજમુદાર દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી હતી, જેમાં વિશેષ સિવિલ અરજીમાં પક્ષકાર પ્રતિવાદી તરીકે પક્ષકારની રજૂઆતની માંગ કરવામાં આવી હતી.

૬. મેં શ્રી જે.કે શાહ, રાજ્ય રિટ અરજદારો માટે વિદ્વાન સહાયક સરકારી પ્લીડર અને શ્રી એસ.પી.મજમુદાર, ૨૦૧૮ ના સિવિલ એપ્લિકેશન નંબર ૩ માં અરજદાર માટે હાજર રહેલા વિદ્વાન સલાહકારને સાંભળ્યા છે.નોટિસ જારી

કરવામાં આવી હોવા છતાં, રિટ પિટિશનના પક્ષના પ્રતિવાદીઓએ દેખીતી રીતે એ કારણસર જવાબ આપ્યો નથી કે તેઓએ ૨૦૦૦ માં શ્રી દિનેશભાઈ છોટાભાઈ પટેલ, પક્ષની તરફેણમાં જમીન સ્થાનાંતરિત કરી છે, જે પક્ષ વર્તમાન કાર્યવાહીમાં સામેલ થવા માંગે છે. કેસની હકીકતો અને સંજોગોને ધ્યાનમાં રાખીને અને હકીકત એ છે કે તે ખરીદનાર હોવાથી જરૂરી પક્ષ છે ૨૦૧૮ ની સિવિલ એપિલિકેશન નંબર ૩ ને મંજૂરી આપવામાં આવી છે અને નિયમને સંપૂર્ણ બનાવવામાં આવ્યો છે. શ્રી દિનેશભાઈ છોટાભાઈ પટેલને તે મુજબ ૧૯૯૬ની સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નંબર ૧૦૦ માં પક્ષના પ્રતિવાદી તરીકે સામેલ કરવામાં આવ્યા છે.

૭. બંને પક્ષોએ તેમના દ્વારા આધાર રાખેલા કેસ કાયદા સાથે તેમની ટૂંકી નોંધો રજૂ કરી છે. શ્રી જે.કે.શાહ, વિદ્વાન સહાયક સરકારી પ્લીડર દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી મુખ્ય રજૂઆતો નીચે મુજબ છે: –

(i) ૧૯૯૨માં રાજ્યએ ૧૦,૮૦૭ ચોરસ મીટરના વિસ્તાર માટે સક્ષમ સત્તામંડળ દ્વારા ૧૨.૦૭.૧૯૮૪ પર વધારાની ખાલી જમીન જાહેર કરવામાં આવેલી વધારાની જમીનનો કબજો લીધો હતો. એમ. ટી. આર. ૧૯૭૬ના અધિનિયમની કલમ ૧૦ (૬) ના તબક્કા સુધી કાર્યવાહી હાથ ધર્યા પછી,

જમીન સંપૂર્ણપણે રાજ્યમાં નિહિત થઈ ગઈ હતી અને ઉપરોક્ત કાર્યવાહીમાં ઘટાડો કરવાનો કોઈ પ્રશ્ન જ નહોતો અને તેથી ૧૯૯૯ના નિરસન અધિનિયમને કાર્યવાહીમાં કોઈ લાગુ પડતી ન હતી.

(૨) આ અદાલત દ્વારા તેના તારીખના આદેશમાં નોંધાયેલ તારણ સ્પષ્ટપણે પ્રતિબિંબિત કરે છે કે જમીન રાજ્યમાં નિહિત હતી અને તેનો કબજો પણ રાજ્ય પાસે હતો. રાજ્યએ ૧૯૭૬ના કાયદાની કલમ ૨૩ હેઠળ કાર્યવાહી કરી હતી અને તેને ૧૫ વ્યક્તિઓને ફાળવી હતી અને તેથી, આ અદાલત દ્વારા નિર્ણય લેવા માટે આગળ કંઈ બચ્યું નથી. ૧૧.૧૦.૨૦૦૫ ના આદેશમાં નોંધાયેલા તારણોને ધ્યાનમાં રાખીને રિટ પિટિશનને મંજૂરી આપવામાં આવે તે યોગ્ય છે.

(૩) જમીન ધારકોએ અપીલીય સત્તામંડળ સમક્ષ સંબંધિત માહિતીને અટકાવી રાખી હતી અને તેથી, અપીલમાં કોઈ રાહત મેળવવા માટે તેઓ હકદાર રહેશે નહીં. અપીલીય સત્તામંડળે ૧૯૭૬ના કાયદાની કલમ ૩૩ હેઠળ અપીલનો નિર્ણય કરતી વખતે રાજ્યને પૂરતી તક આપી ન હતી, આમ, ૧૯૭૬ના કાયદાની કલમ ૩૩ હેઠળ પસાર કરાયેલા તેના આદેશને દૂષિત કર્યો હતો. અપીલ સત્તામંડળે સક્ષમ સત્તામંડળના આદેશમાં દખલ કરીને અપીલનો નિર્ણય લેવામાં તેના અવકાશને વટાવી દીધો હતો.

૮. શ્રી શાહે તેમની રજૂઆતોના સમર્થનમાં નીચેના ત્રણ ચુકાદાઓ પર આધાર રાખ્યો છે: –

(i) (૨૦૧૬) ૧૨ એસ. સી. સી. પાનું ૪૯૭ ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય વિરુદ્ધ સુરેન્દ્ર પ્રતાપ,

(ii) ૨૦૧૨ (૩) હિતેશ શશીકાંત દોશી વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્યના કેસમાં જીસીડી પાનું ૨૨૨૧, અને

(iii) (૨૦૧૭) ગુજરાત રાજ્ય વિરુદ્ધ માલિબેન નાથુભાઈના કિસ્સામાં ૫ એસ. સી. સી. પાનું ૫૭.

૯. બીજી તરફ, નવા ઉમેરાયેલા પક્ષ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી એસ. પી. મજમુદારે રજૂઆત કરી હતી કે ૧૯૭૬ના કાયદાની કલમ ૩૩ હેઠળ રાજ્ય સરકાર દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલો આદેશ ન્યાયી અને માન્ય છે અને તેમાં કોઈ નબળાઈ નથી. ૧૯૯૨માં લેવામાં આવેલ કોઈપણ કબજો ૩૧.૩.૧૯૯૫ તારીખના આદેશને ધ્યાનમાં રાખીને રદ કરવામાં આવશે કારણ કે અપીલીય સત્તામંડળે જાહેર કર્યું હતું કે જમીન ધારકો ૬,૦૦૦ ચોરસ મીટર જમીન જાળવી રાખવા માટે હકદાર છે. એમ. ટી. આર. જમીન અને આમ માત્ર ૬,૨૨૪ ચોરસ કિમી. એમ. ટી. આર. જમીનને વધારાની ખાલી જમીન જાહેર કરવામાં આવી હતી.

૧૦. શ્રી મજમુદારે વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે ૧૯૯૯ના રીપીલ એક્ટના અમલીકરણની તારીખે આ અદાલત સમક્ષ અરજી પેઝિંડગ હતી. આ અરજી ગુજરાત રાજ્ય દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી હતી, જે ૧૯૭૬ના કાયદાની કલમ

૩૩ હેઠળ રાજ્ય સરકાર દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશથી વ્યથિત હતી. તેમના જણાવ્યા અનુસાર, આ અરજીનું એકમાત્ર પરિણામ તમામ બાકી કાર્યવાહી સાથે ઘટાડાનું હતું.જો રિટ પિટિશનને મંજૂરી આપવામાં આવી હોય તો પણ, રાજ્ય ૧૯૭૬ના અધિનિયમ હેઠળ આગળ વધી શક્યું ન હતું, કારણ કે તે ૧૯૯૯ના નિરસન અધિનિયમને ધ્યાનમાં રાખીને ૩૦.૦૩.૧૯૯૯ થી રદ કરવામાં આવ્યું હતું.

૧૧. શ્રી મજમુદારે નીચેના ચુકાદાઓ પર આધાર રાખ્યો છે:

(i) ૨૦૧૬ (૪) એસ. સી. સી. ૫૩૧ વિપિનચંદ્ર વાડીલાલ બવિશી વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્યના કેસમાં,

(ii) ૨૦૧૬ (૦) એ. આઈ. જે. ઈ. એલ.-એચ. સી. ૨૩૬૯૯૮ મામાતાબેન ડી/ઓ નરોત્તમ ચંદૂલાલ ઝવેરી વિરુદ્ધ અર્બન લેન્ડ ટ્રિબ્યુનલ અને ભૂતપૂર્વ અધિકારી સચિવના કેસમાં,

(૩) ૨૦૧૮ (૦) એ. આઈ. જે. ઈ. એલ.-એચ. સી. ૨૩૯૦૧૫ ગુજરાત રાજ્યના કિસ્સામાં સક્ષમ સત્તાધિકારી વિરુદ્ધ રમીલાબેન એ. લકડાવાલા દ્વારા ડિસેમ્બરથી,

(૪) ચંદ્રપ્રભા નતાલાલ દમાનીના કેસમાં ૨૦૧૬ની લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નંબર ૧૪૫૭ અને ૪ વિરુદ્ધ. ગુજરાત રાજ્ય અને ૧,

(પ) ભીખીબેનના કિસ્સામાં ૨૦૦૭ની લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નંબર ૨૨૦૬, દેવજીભાઈ પટેલ (મૃત્યુ પામ્યા ત્યારથી) શ્રો.વિ. ગુજરાત રાજ્ય શ્રો.મુખ્ય સચિવ અને ૧,

(૬) ૨૦૦૭ (૩) લક્ષ્મણભાઈ કે. ચોક્સી વિરુદ્ધના કેસમાં જીએલઆર ૨૨૩૧. સક્ષમ સત્તાધિકારી અને અધિક કલેક્ટર (યુએલસી) અને

(૭) (૨૦૧૩) ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય વિરુદ્ધ હરિ રામના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના કેસો ૨૮૦.

૧૨. પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલને સાંભળ્યા પછી અને રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીનો અભ્યાસ કર્યા પછી, નીચેની હકીકતો બહાર આવે છે:

(૧) સક્ષમ સત્તામંડળે ૧૦,૮૦૭ ચોરસ કિમી જાહેર કર્યું.એમ. ટી. આર.૧૯૭૬ના અધિનિયમ હેઠળ જમીન ધારકોના હાથમાં વધારાની ખાલી જમીન તરીકે જમીનની ફાળવણી, ૧૨.૦૭.૧૯૮૪ તારીખના આદેશ દ્વારા.

((૨) ગુજરાત રાજ્ય ૧૦,૮૦૭ ચોરસ મીટર જમીનનો કબજો લેવાનો દાવો કરે છે.એમ. ટી. આર.સક્ષમ સત્તામંડળના તારીખ ૧૨.૦૭.૧૯૮૪ ના આદેશોના પરિણામે જમીનની.

(૩) ૩૧.૦૩.૧૯૯૫ પર, ૧૯૭૬ના અધિનિયમની કલમ ૩૩ હેઠળ અપીલ સત્તામંડળે ૧૨.૦૭.૧૯૮૪ તારીખના સક્ષમ સત્તામંડળના આદેશને રદ કર્યો હતો.તેણે ૬,૨૨૪ ચોરસ મીટર જમીન જાહેર કરી હતી.એમ. ટી. આર.માત્ર વધારાની ખાલી જમીન તરીકે જમીનની ફાળવણી અને જમીન ધારકોને ૬,૦૦૦ ચોરસ મીટર જમીન જાળવી રાખવાની મંજૂરી.એમ. ટી. આર.જમીનની.

(૪) અપીલીય સત્તામંડળના આ આદેશને અનુસરીને, રાજ્યએ નિર્ધારિત ૬,૨૨૪ ચોરસ મીટર જમીનના કબજા અંગે કોઈ પગલાં લીધાં નથી.એમ. ટી. આર.તે જમીનની માલિકીની હતી પરંતુ તેણે ઉચ્ચ અદાલત સમક્ષ ૧૯૯૬ની સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નંબર ૧૦૦ ને પ્રાધાન્ય આપ્યું હતું.૧૯૯૯ ના રીપીલ એક્ટના આગમન પરની આ અરજીને ૧૫.૦૬.૧૯૯૯ ના આદેશ દ્વારા રદ કરવામાં આવી હતી.

(૫) જો કે, ૧૫.૦૬.૧૯૯૯ તારીખના આદેશને રદ કરવામાં આવ્યો હતો અને આ અદાલત દ્વારા રાજ્ય દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી સમીક્ષા/રિકોલ અરજી પર, ૧૧.૧૦.૨૦૦૫ તારીખના આદેશ દ્વારા પાછો બોલાવવામાં આવ્યો હતો.આમ, ઉપરોક્ત આદેશની અસર એ હતી કે રિટ પિટિશનને તેના મૂળ નંબર પર પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવી હતી.

૧૩. હવે આ અરજી સુનાવણી માટે આવી છે.

અહીં એ નોંધવું યોગ્ય રહેશે કે ૧૧.૧૦.૨૦૦૫ તારીખના આદેશને અપીલમાં તેમજ સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા પણ સમર્થન આપવામાં આવ્યું છે.આજે સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન અપીલીય સત્તામંડળ દ્વારા ૧૯૭૬ના કાયદાની કલમ ૩૩ હેઠળ પસાર કરાયેલા ૩૧.૦૩.૧૯૯૫ તારીખના આદેશને રદ કરવા અને રદ કરવા માટે પ્રાર્થના કરે છે.

૧૪. આગળ વધતા પહેલા, ૧૯૯૯ના રદ કરવાના કાયદાની અસરની તપાસ કરવી જરૂરી છે.૧૯૯૯ ના રીપીલ એક્ટની કલમ ૪ મુજબ, તમામ બાકી કાર્યવાહીમાં ઘટાડો થવો જોઈએ.વધુમાં, ૧૯૯૯ના નિરસન અધિનિયમની કલમ ૨ હેઠળ, ૧૯૭૬ના અધિનિયમને રદ કરવામાં આવ્યો છે.એકવાર કોઈ કાયદો રદ થઈ ગયા પછી, તે કાયદાની કોઈપણ જોગવાઈઓ હેઠળ ત્યાં સુધી કોઈ કાર્યવાહી હાથ ધરી શકાતી નથી જ્યાં સુધી કોઈ બચત કલમ રદબાતલ અધિનિયમ દ્વારા ખાસ પૂરી પાડવામાં ન આવે. ૧૯૯૯ના રીપીલ એક્ટ હેઠળ, કલમ ૩ (૧) માં એકમાત્ર બચત કલમ આપવામાં આવી છે.

૧૫. વર્તમાન કેસમાં, અપીલ સત્તામંડળે ૧૯૭૬ના કાયદાની કલમ ૩૩ હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ કરીને ૩૧.૦૩.૧૯૯૫ ના આદેશ દ્વારા સક્ષમ સત્તામંડળના તારીખ ૧૨.૦૭.૧૯૮૪ ના આદેશને રદ કર્યો હતો.સક્ષમ સત્તામંડળે ૧૯૭૬ના કાયદાની કલમ ૮ (૪) હેઠળ આદેશ દ્વારા ૧૦,૮૦૭ ચોરસ કિલોમીટર જમીન

જાહેર કરી હતી.એમ. ટી. આર.જમીન ધારકોના હાથમાં વધારાની ખાલી જમીન તરીકે જમીનની ફાળવણી.રાજ્ય અનુસાર, તેણે સક્ષમ સત્તામંડળ દ્વારા જાહેર કરાયેલી ઉપરોક્ત વધારાની ખાલી જમીનનો કબજો વર્ષ ૧૯૯૨માં અમુક સમય માટે ૧૯૭૬ના કાયદાની કલમ ૧૦ (૫) અથવા ૧૦ (૬) હેઠળની જોગવાઈઓનો આશરો લઈને લીધો હતો. કબજાની હકીકત પ્રતિવાદીઓ દ્વારા ઉગ્રપણે વિવાદિત છે.પ્રતિવાદીઓના જણાવ્યા અનુસાર, સક્ષમ સત્તામંડળ દ્વારા જાહેર કરાયેલી વધારાની ખાલી જમીન ક્યારેય રાજ્ય દ્વારા લેવામાં આવી ન હતી અને તે સમગ્ર સમય દરમિયાન જમીનધારકો પાસે જ રહી હતી.એ પણ નોંધવું જોઈએ કે ૩૧.૦૩.૧૯૯૫ તારીખના આદેશ પછી, જેમાં સક્ષમ સત્તામંડળનો આદેશ રદ કરવામાં આવ્યો હતો, સક્ષમ સત્તામંડળના આદેશને અનુસરીને લેવામાં આવેલ કોઈપણ કબજો પણ રદ કરવામાં આવશે.રાજ્યએ અપીલીય સત્તામંડળ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા ૩૧-૩-૧૯૯૫ તારીખના આદેશ અનુસાર નવેસરથી આગળ વધવું જરૂરી રહેશે, જેમાં ૬,૨૨૪ ચોરસ મીટરના વિસ્તારને બદલે એક અલગ વિસ્તાર હશે.એમ. ટી. આર., તેને ૧૦,૮૦૭ ચોરસ મીટરના સ્થાને સરપ્લસ જાહેર કરવામાં આવી હતી.એમ. ટી. આર.જમીનદારો દ્વારા ૬,૨૨૪ ચોરસ મીટર માટે અલગ અલગ પ્રકારના પ્લોટ આપવામાં આવી શકે છે.એમ. ટી. આર.૧૦, ૮૦૭ ચોરસ મીટરની સામે.એમ. ટી. આર.પ્રશ્ન એ હશે કે શું ૧૯૯૯ પછી રાજ્ય એટલે કે વધુ ચોક્કસપણે કહીએ તો ૩૦.૦૩.૧૯૯૯ કબજો લઈ શકે છે.જવાબ નકારાત્મક હશે.હરિ રામના

કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના ચુકાદાથી લઈને આ અદાલતના તાજેતરના ચુકાદા સુધી તેમજ અન્ય ઉચ્ચ અદાલતોના ચુકાદાઓ અને હરિ રામ પછી સુપ્રીમ કોર્ટના સંખ્યાબંધ નિર્ણયો સુધી કાયદો હવે સારી રીતે સ્થાયી થયો છે.

૧૬. કારણ કે મૂળ જમીનદારો ૧૦,૮૦૭ ચોરસ મીટરના સમગ્ર વિસ્તાર પર દાવો કરવા આગળ આવ્યા નથી.એમ. ટી. આર. જે તેઓ ૬,૨૨૪ ચોરસ મીટર જમીન માટે જમીનધારકના અધિકારો પર ટિપ્પણી કર્યા વિના, ૩૧.૦૩.૧૯૯૫ તારીખના આદેશને પડકારતી અરજી દાખલ કરીને દાવો કરી શક્યા હોત.એમ. ટી. આર. ને સરપ્લસ તરીકે જાહેર કરવામાં આવે છે, હરીફ પ્રતિવાદી એટલે કે નવા ઉમેરાયેલા પ્રતિવાદીએ ૬,૦૦૦ ચોરસ મીટરથી વધુ જમીન પર માત્ર અધિકાર, હક અને કબજો હોવાનો દાવો કર્યો છે.અપીલીય સત્તામંડળ દ્વારા મુક્ત કરાયેલી અને જમીનધારકો દ્વારા જાળવી રાખવા માટે છોડી દેવાયેલી એમ. ટી. આર. એસ. જમીન, હરીફ પ્રતિવાદી તેને જાળવી રાખવા માટે હકદાર નહીં હોય તેનું કોઈ કારણ નથી.નવા ઉમેરાયેલા પ્રતિવાદીનો ચોક્કસ કેસ એ છે કે ૨૦.૧૨.૨૦૦૦ તારીખના નોંધાયેલા વેચાણ ખત હેઠળ તેણે માત્ર ૬,૦૦૦ ચોરસ મીટર જમીન ખરીદી હતી.એમ. ટી. આર.જે જમીન અપીલીય સત્તામંડળ દ્વારા જમીનદારો પાસે છોડી દેવામાં આવી હતી.આ અરજીને ૧૫.૦૬.૧૯૯૯ પર રદ કરવામાં આવી હતી અને આ અરજીને ૧૧.૧૦.૨૦૦૫ પર પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવી હતી તે પહેલાં આ વેચાણ દસ્તાવેજ અમલમાં મૂકવામાં આવ્યો

હતો.૬, ૨૨૪ ચોરસ કિલોમીટરના સંદર્ભમાં કોઈ પણ પ્રતિવાદીઓ દ્વારા આ અદાલત સમક્ષ કોઈ દાવો કરવામાં આવ્યો નથી.એમ. ટી. આર. એસ. જમીનને વધારાની જાહેર કરવામાં આવી છે.

૧૭. વર્તમાન કેસમાં, મુદ્દો રદબાતલ કાયદો અમલમાં આવવાની તારીખે બાકી હોવાનું કહેવાય છે તે કાર્યવાહીમાં ઘટાડો કરવાનો છે.જોકે રિટ પિટિશનને ૧૫.૦૬.૧૯૯૯ પર ઘટાડવામાં આવી હોવાનું કહીને ફગાવી દેવામાં આવી હતી, પરંતુ તે પછીના ૧૧.૧૦.૨૦૦૫ ના આદેશ દ્વારા તેને પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવી હતી.તેથી, અરજી રદબાતલ અધિનિયમના અમલની તારીખે બાકી હોવાનું માનવામાં આવશે. રિટ પિટિશનને રદબાતલ અધિનિયમ, ૧૯૯૯ની કલમ ૪ હેઠળ બરતરફ કરવા સિવાય અન્ય કોઈ નસીબ નહીં હોય.

૧૮. શ્રી જે.કે.શાહ, વિદ્વાન એ. જી. પી. એ ત્રણ ચુકાદાઓ પર આધાર રાખ્યો છે.ત્રણમાંથી કોઈ પણ ચુકાદો વર્તમાન કેસમાં લાગુ પડતો નથી.તેઓ ન તો હકીકતો પર લાગુ પડે છે અને ન તો કાયદા પર.આમ, તેઓ રાજ્ય માટે કોઈ મદદરૂપ નથી.બીજી તરફ, નવા ઉમેરાયેલા પ્રતિવાદીના વિદ્વાન વકીલ શ્રી મજમુદાર દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદાઓ તેમજ રદ કરવાના કાયદાના અર્થઘટનને લગતા ઉપર ઉલ્લેખિત અન્ય ચુકાદાઓ પણ સંપૂર્ણ રીતે લાગુ પડે છે.

૧૯. એ. જી. પી. ના વિદ્વાન શ્રી જે.કે.શાહ દ્વારા માલિબેન નાથુભાઈ (સુપ્રા) ના કેસ પર આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો, જે ૧૯૯૯ના રીપીલ એક્ટની અસર સાથે સંબંધિત નથી. સુપ્રીમ કોર્ટ સમક્ષનો મુદ્દો ૧૯૯૯ના રીપીલ એક્ટની અસર સાથે સંબંધિત ન હતો, જેમ કે, તે વર્તમાન કેસમાં લાગુ નહીં થાય.

૨૦. ૨૦૧૯ની સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નંબર ૪૯૯૧ માં પસાર થયેલા આ અદાલતના વિદ્વાન સિંગલ જજના ચુકાદાને ડિવિઝન બેન્ચે ૨૦૧૨ (૩) જીસીડી પાનું ૨૨૨૧માં નોંધાયેલા ચુકાદા દ્વારા અપીલમાં સમર્થન આપ્યું હતું. ડિવિઝન બેન્ચના ચુકાદામાં ૧૯૯૯ના રીપીલ એક્ટની અસર અને તેની કલમ ૪ લાગુ પડવાની બાબતનો પણ સમાવેશ થતો નથી. વિદ્વાન સિંગલ જજ અને ડિવિઝન બેન્ચનું દેખીતી રીતે એવું મંતવ્ય હતું કે ટ્રિબ્યુનલે ૧૭ વર્ષ પછી ૨૬.૦૩.૧૯૯૯ પર અપીલ કરી હતી અને વિલંબને માફ કર્યા પછી તે ૪ દિવસે તેને મંજૂરી આપી હતી. જો કે, ૧૯૯૯ના રદબાતલ કાયદાને કોઈ લાગુ પડશે કે નહીં તે મુદ્દો ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યો ન હતો. તેથી, ઉપરોક્ત ચુકાદો પણ રાજ્ય માટે કોઈ મદદરૂપ થશે નહીં.

૨૧. ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય વિરુદ્ધના કિસ્સામાં. સુરેન્દ્ર પ્રતાપ (ઉપરોક્ત), સુપ્રીમ કોર્ટ એ બાબત પર વિચારણા કરી રહી હતી કે શું તૃતીય પક્ષ ખરીદનારે કલમ ૧૦

(૩) હેઠળ જાહેરનામા પછી જમીન ખરીદી હતી કે કેમ એટલે કે જે જમીનને વધારાની જાહેર કરવામાં આવી હતી અને તેથી, સુપ્રીમ કોર્ટે તેમને કોઈ લાભ આપવાનો ઇનકાર કર્યો હતો.વર્તમાન કેસમાં, ત્રીજા પક્ષ (નવા ઉમેરાયેલા પ્રતિવાદી) દ્વારા ખરીદી તે સમયે કરવામાં આવી હતી જ્યારે અપીલ સત્તામંડળનો આદેશ અમલમાં હતો અને અપીલ સત્તામંડળના આદેશ સામે કોઈ સ્ટે ઓર્ડર કાર્યરત ન હતો કારણ કે રાજ્ય દ્વારા દાખલ કરાયેલી રિટ અરજી ફગાવી દેવામાં આવી હતી.જો કે, નવા ઉમેરાયેલા પ્રતિવાદી દ્વારા માત્ર તે જ જમીનની ખરીદી કરવામાં આવી હતી જેને અપીલીય સત્તામંડળ દ્વારા વધારાની જમીન જાહેર કરવામાં આવી ન હતી. અપીલીય સત્તામંડળ દ્વારા વધારાની જમીન જાહેર કરવામાં આવી ન હતી. આમ, ઉપરોક્ત કેસ પણ રાજ્ય માટે કોઈ મદદરૂપ નથી.

૨૨. ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને, રાજ્યની રિટ પિટિશનને રદ કરવામાં આવી હોવાથી તેને રદ કરવા સિવાય કોઈ નિયતિ નથી. તે મુજબ તેને બરતરફ કરવામાં આવે છે. નિયમ નાબૂદ કરવામાં આવ્યો. વચગાળાની રાહત, જો કોઈ હોય તો, ખાલી છે. મુખ્ય અરજીની બરતરફીને ધ્યાનમાં રાખીને, બાકી અરજીઓ, જો કોઈ હોય તો, તેનો નિકાલ કરવામાં આવે છે.

(વિક્રમ નાથ, મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ)

એ. બી. વાઘેલા/રાધન/ગૌરાવ

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.